

Kulturni

LISTI

O B Č I N E Š O Š T A N J

*Ljudje mislijo, da si nekaj posebnega,
če ti ni para.*

Ne, samo osamljen si.

Nekaj posebnega si, če kam spadaš.

BRIT BENNETT: RAZBLINJAJOČA SE POLOVICA

STANKA LEDINEK, KNJIŽNICA VELENJE

ISSN 1581-8373

9 770158 183733

LETO XXVII
ŠT. 9

28. SEPTEMBER 2023

Galerija in Glasba

NIČ proti VEČnosti

V mesec september postavljena razstava **NIČ proti VEČnosti ob 70-letnici Andreja Šifrerja**, ki jo je lani odlično uredil Gorenjski muzej in potuje po Sloveniji, sodi v sklop praznovanj ob občinskem prazniku, ki ga Šoštanj praznuje 30. septembra.

Kustosinja dr. Ana Vrtovec Beno s sodelavci jo je zastavila pregledno, hkrati pa izpostavila pomembne dogodke in ljudi iz Šifrerjevega življenja. Tako sledimo družini, Pavli in Francu, popularnemu Živ Žavu, Juretu Robežniku in vsem, ki so vplivali na njegovo kariero. Sledimo obdobju, ko je bil Šifrer v Ameriki ali ustvarjal z Irci. Na ogled je tudi nekaj njegovih osebnih prometov, kitara, nekaj njegove opreme in celo taborniški klobuk. Posebno poglavje so plošče, srebrne, zlate, platinaste. Izjemno zanimiva in tudi za Šoštanj pomembna razstava, saj nam predstavlja ikono slovenske pop glasbe, ki je na glasbeni sceni že več kot 45 let, prodal čez pol milijona plošč, kaset, zgoščenk, imel več kot pet tisoč nastopov, skratka živa legenda, čeprav sam pravi, da tega ne sliši rad.

Na odprtju je v imenu kustosinje **dr. Ane Vrtovec Beno** predstavila koncept razstave **Milojka B. Komprej**: *Ker je materiala ogromno, smo se v muzeju odločili, da predstavimo in se osredotočimo na del kariere Andreja Šifrerja s poudarkom na njegovem sodelovanju s tujimi avtorji, saj o tem do sedaj še ni bilo veliko povedanega. Razstava ni narejena kronološko, saj smo želeli razstaviti pomembnejše segmente iz Andrejeve kariere. Tako je narejena v prvi osebi, da obiskovalca nagovorijo Andrejevi spomini oziroma Andrej osebno.*

Zbrane je ob dogodku nagovoril **Andrej Šifrer**, ki je izjemen pripovedovalec in tankočuten opazovalec življenja, kar se prezentira skozi njegova besedila in glasbo. Njegove zgodbe oživijo pred poslušalci in jih razvedrijo. Župan Občine Šoštanj **Boris Goličnik** je razstavo uradno otvoril in se zahvalil avtorju, organizatorjem in vsem udeležencem. Duhovito je vpletel naslove Šifrerjevih pesmi in zaključil, da je najlepše med prijatelji.

Kot vemo, je Andrej Šifrer avtor in pevec popularne glasbe ter človek dobrih idej in dejanj. Njegova glasbena ustvarjalnost nas spremlja že od leta 1977, ko se nekateri še spominimo njegovega Zobobluesa. Iz tega obdobja igra pomembno vlogo Jure Robežnik, takratni direktor Založbe kaset in plošč RTV Slovenija. Šifrer je po izobrazbi pravnik, a ni nikoli delal v tem poklicu, saj je že zelo zgodaj stopil na glasbeno pot. Na njej je srečal mnoge ljudi, z nekaterimi je sklenil doživljenjsko sodelovanje. Njegov glasbeni spremljevalec skozi

skoraj vsa glasbena leta pa je »eden in edini« Dave Cooke, s katerim imata veliko zanimivih zgodb in še več vrhunskih izdelkov v oblikah skladb, ki so, kot jim radi rečemo, ponarodele. Po razstavi je bil izveden koncert Andreja Šifrerja s skupino The Riverbend, ki je pričakovano navdušil. Tudi ta se je zaključil s pesmijo

Foto Dušan Dobnik

Foto Dušan Dobnik

Foto Dušan Dobnik

MILOJKA B. KOMPREJ

Za prijatelje, brez katere že skoraj ni več nobe-nega praznovanja. Voden ogled razstave je bil 21. septembra 2023.

Zavod za kulturo Šoštanj se zahvaljuje za pomoč pri realizaciji Knjižnici Velenje in Muzeju Velenje.

Foto Dušan Dobnik

Foto Dušan Dobnik

Zarjin tabor mladih godbenic in godbenikov

S koncertom v Kulturnem domu Šoštanj se je v četrtek, 31. avgusta, zaključil tabor mladih godbenic in godbenikov, ki ga je že 11. organi-

ziral **Pihalni orkester Zarja Šoštanj**, vodil pa ga je dirigent **Miran Šumečnik**.

Če gre soditi po zaključnem koncertu, so se v petih dneh tabora mladi veliko naučili, zraven pa še izvrstno zabavali.

Za odlično delo jim je čestital župan **Boris Goličnik**, ki je povedal, da je vsako vlaganje v mlade naložba v prihodnost, in apeliral na mlade godbenike, naj vztrajajo na tej poti. Miranu Šumečniku in ostalim mentorjem se je zahvalil in jim čestital za ves trud, ki ga vlagajo v glasbeno

SREČKO POTOČNIK

ustvarjanje in delo z mladimi. Na letošnjem tabo-ru jih je bilo kar 68, starih od 8 do 20 let, zanje pa je skrbelo 7 mentorjev: **Grega Dermol, Špela Obšteter, Lenart Kukovec, David Špec, Tanja Petrej, Davor Plamberger in Miran Šumečnik**. Pri izvedbi tabora so sodelovali tudi Občina Šoštanj, Zavod za kulturo Šoštanj, Glasbena šola Fran Korun Koželjski, JSKD – izpostava Velenje. Prehrano za udeležence so priskrbeli na OŠ KDK Šoštanj in Presta Velenje.

Foto arhiv Pihalnega orkestra Zarja

Foto arhiv Pihalnega orkestra Zarja

Vila Mayer je od 1. 9. 2023 dalje ponovno uradni prostor za sklepanje zakonskih zvez in ob jubilejih sklenitve zakonske zveze (npr. zlate poroke).

- ♥ Poročni salon, urejen v meščanskem slogu, sprejme do 30 svatov.
- ♥ Ob vili je trideset parkirnih mest za avtomobile in avtobus.
- ♥ Sklenitev zakonske zveze se prijavi na matičnem uradu UE Velenje.
- ♥ Dodatne informacije dobite med odpiralnim časom Vile Mayer na številki 03 8984 427 ali elektronskem naslovu vila.mayer@sostanj.si.

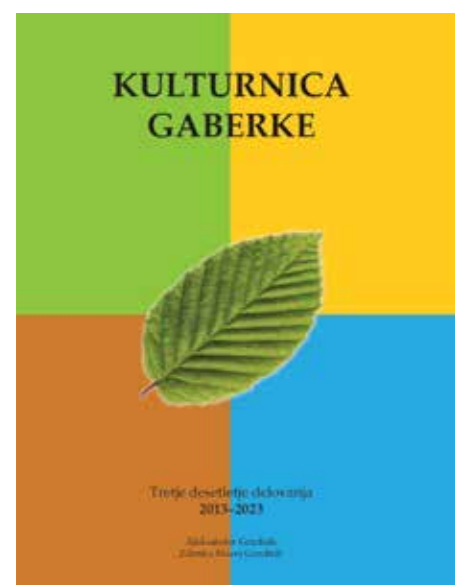
30 let Kulturnice

30 let Kulturnice Gaberke

V Kulturnem domu Šoštanj je bilo v petek zvečer, 15. 9. 2023, še posebej slovesno. Kulturnica Gaberke je namreč praznovala 30-letnico svojega delovanja, čeprav vsi vemo, da se je vse začelo že veliko prej, v starem gasilskem domu Gaberke.

Program prireditve je sledil enemu izmed glavnih ciljev društva, to je ohranjanje ljudskih pesmi in starih ljudskih običajev. Oder je bil lepo okrašen z eksponati, ki ponazarjajo del aktivnosti samega društva: starodobno kolesarjenje in smučanje, ohranjanje starih običajev; ličkanje koruze, luščenje fižola, košnja po starem ... Za okrasitev odra sta poskrbeli zakonca in dolgoletna člana društva Emil in Sonja Kotnik. Program je povezovala ga. Milojka B. Komprej, ki zna vedno najti prave besede in s tem prispevati k še bolj prijetnemu vzdušju.

Pomemben del društva predstavljajo ljudske pevke Gaberški cvet, ki so z nekaj zapetimi pesmimi otvorile slavnostni dogodek. Že od leta 2001 delujejo pod okriljem Kulturnice Gaberke in tako društvo kot kraj zastopajo po vsej Sloveniji. Za vodenje skupine je od začetka delovanja dobrih sedemnajst let skrbela Milica Podvinšek, ki je z veliko ljubeznijo do ljudskega petja pravi zaklad besedil. Iskala in zbirala je besedila pesmi, ki so bile v kraju poredko ali sploh ne več slišane. V drugem delu nastopa Gaberškega cveta je kot solistka zapela dve svoji avtorski pesmi. Ženskim glasovom so sledili moški glasovi Okteta Zavodnje. Kljub vsem novjšim tehnologijam je zapeta ljudska pesem v živo brez spremljave še vedno tista, ki najbolj seže v srce. V nadaljevanju so bili k petju povabljeni tudi vsi prisotni v dvorani, saj je Urška

30 let Kulturnice 2023

Foto A. Grudnik

Grudnik na citrah zaigrala venček znanih narodnih in ponarodelih pesmi. Bučen aplavz je prejela prvošolka Neža Kovač, ki je pogumno skupaj z mamico stopila na oder in jasno ter glasno deklamirala pesem Vesele Gaberke, nastale pod peresom njene nekdanje vzgojiteljice v vrtcu Mojca Gaberke Simone Obšteter.

Beseda je bila dana tudi prvemu predsedniku društva, pesniku in pisatelju Petru Rezmanu. Predstavil je nekaj svojih pesmi še iz časa, ko so se zaradi izkopavanja premoga in posledično pogrezanje površja v globino morali ljudje izseljevati iz Družmirja. Del Kulturnice Gaberke je tudi dramska skupina. V okviru nje sta najbolj aktivna Branko Špital in Mirko Vrhovnik, ki s svojimi nastopi skrbita za dobro voljo tistih, ki jih imajo priložnost spremljati. Tudi v okviru programa ob praznovanju 30-letnice sta nastopila in v vlogah »miličnika« in starodobnega kolesarja na humoren način prikazala delček delovanja društva. Sledil je trenutek, ko so na oder prišli predstavniki Javnega sklada republike Slovenije za kulturne dejavnosti – dr. Borut Smrekar, Nina Mavec Krenker in Tatjana Vidmar. Dr. Borut Smrekar je pohvalil delo Kulturnice Gaberke in ji v imenu Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti podelil srebrno jubilejno priznanje za 30 let uspešnega delovanja. Priznanje je v roke prejel dolgoletni in trenutni predsednik društva Franc Štehar.

K besedi so bili pozvani tudi povabljeni gostje. Župan Občine Šoštanj Boris Goličnik je v svojem nagovoru občinstvu najprej povedal, da ga ob omembi Kulturnice Gaberke spomin poneso v mladost, ko so se v Gaberkah dogajale zelo odmevne in zabavne kravje dirke. Zaveda pa se, da Kulturnica Gaberke predstavlja veliko več; da neguje tradicijo in s tem skrbi za ohranjanje starodobnih običajev in slovenskih ljudskih pesmi. Zato je še posebej poudaril, da ceni delo društva in energijo, s katero se to delo opravlja. Sledila je še čestitka ob okroglem jubileju z željo po uspešnem delu tudi v prihodnje ter povabilo k prevzemu darilne košare, polne dobrot. Ob 30. obletnici delovanja Kulturnice Gaberke so vsak s svojim darilom na oder prišli izreči svoje misli in voščila še predsednik Pihalnega orkestra Zarja Šoštanj Srečko Potočnik, predstavnik PGD Gaberke Pavel Župevc, predsednik TD Skorno Srečko Stropnik, predstavnik TD Pristava Jože Friškovec, ikonopisec Alimpije Košarkoski in predsednik Kulturnega društva Međimurje Velenje Matija Blagus. Predstavnik TD Pristava je med drugim pohvalil pustno udejstvovanje Kulturnice v kraju, vendar pa pripomnil, da pogreša njen včasih vedno zanimiv pustni voz na šoštanjskem pustnem karnevalu. Alimpije Košarkoski je društvu poleg izrečenih pohvalnih besed podaril tudi tri lastnoročno naslikane panjske končnice. Predsednik KDM Velenje Matija Blagus je ob prihodu na oder najprej povedal zgodbo, kako je bilo, ko so pred leti na praznik Međimurskega proščenja v Velenje povabili starodobne kole-

ZDENKA MAZEJ GRUDNIK

sarje Kulturnice. Ko so nekateri člani njihovega društva prvič videli gaberške starodobnike na kolesih, so jih sprva malo začudeno gledali, nato pa so hitro ugotovili, da njihova oprava pravzaprav sovpada z njihovim dogodkom pred mnogimi desetletji. Tudi oni ali pa njihovi starši so se pred mnogimi desetletji, ko ni bilo drugih prevoznih sredstev, na proščenje odpravili s kolesi. Ko so v njihovem društvu razmišljali o posebnem darilu, je bila predlagana slika z naslovom »Spomin iz otroštva, Licitarsko srce z Međimurskoga proščenja« slikarke Nade Zager, članice njihovega društva in društva Šaleških likovnikov. Na sliki so v akrilni tehniki na platno naslikana tri rdeča lectova srca, ki so značilna darilca za proščenje.

30 let Kulturnice 2023

Foto A. Grudnik

Ob jubileju je bila izdana tudi knjiga »Kulturnica Gaberke, tretje desetletje delovanja 2013–2023«. Namen je bil sicer izdati tanjšo brošuro, kasneje pa se je izkazalo, da se je v desetih letih nabralo toliko dogodkov, da so sedaj predstavljeni v knjigi z obsegom 97 strani. To je sicer že druga knjiga, ki predstavlja delovanje društva. V prvi knjigi, izdani ob 20. obletnici društva v letu 2013, so podrobno, tako v besedi kot v sliki, predstavljeni začetki ustanavljanja društva, ki segajo že kar nekaj let pred uradno registracijo društva, kot tudi bogato dogajanje

30 let Kulturnice 2023

Foto A. Grudnik

v prvih dvajsetih letih. V drugi knjigi so zato predstavljeni dogodki samo zadnjih desetih let, in sicer od slovesnosti ob 20. obletnici društva, 21. 9. 2013, in vse do danes, s tem da se mestoma zaradi lažjega razumevanja obudi spomine tudi na kakšne dogodke iz preteklosti. Avtorja tako prve kot druge knjige sta Aleksander Grudnik in Zdenka Mazej Grudnik, s tem da so pri pripravi prve knjige sodelovali še trije soavtorji. Izdajo publikacije so omogočili Občina Šoštanj, Krajevna skupnost Gaberke, Avtoprevoznišvo Jože Prosenjak, s. p., Cvetličarna Nahtigal, Marjeta Nahtigal-Obšteter, s. p., Inštalacije – ogrevanje, vodovod Primož Berložnik, s. p., Virnek, žagarstvo in trgovina, d. o. o., Dejan Tonkli, www.tonkli.com, Bar Brode, Vlasta Ramšak, s. p. in Okrepčevalnica Savinek, Vida Mazej, s. p. Knjigo si bo mogoče izposoditi tudi v Knjižnici v Velenju, Šoštanju in Šmartnem ob Paki.

Vsi obiskovalci slavnostnega dogodka so lahko domov odnesli knjigo, pred odhodom pa jih je v avli Kulturnega doma Šoštanj čakala še pogostitev s spremljevalnim programom. Kulturnica Gaberke se na tem mestu Občini Šoštanj in Zavodu za kulturo Šoštanj zahvaljuje za pomoč pri izvedbi prireditve.

30 let Kulturnice 2023

Foto A. Grudnik

Pika Nogavička

34. Pikin festival v Velenju je opravil svoje poslanstvo

Teden dni zabave za najmlajše je poganjal Časovni stroj

Od sobote, 9., do petka, 15. septembra, je v središču Šaleške doline in širše, v lepem zgodnjejesenskem vremenu potekal že 34. festival mladih, ki mu v naši deželi in prekmejno ni para. Privabil je množice, deset na deset tisoč mladih, njihovih staršev, skrbnikov ter vrtcev in celih razredov nižjih osnovnih šol. Na stotine animatorjev, kulturnikov, strokovnih izvajalcev in predvsem prostovoljcev je sodelovalo pri izvedbi ene najlepše »olimpijade veselja, radoživosti, smeha učenja«, na eno samo temo: Kako je lahko narobe prav.

Za odgovor na to stalno Pikino dilemo so poklicali Časovni stroj in z njegovo pomočjo proučevali in delovali v zgodovino ful nazaj ter prihodnost turbo naprej. Na najbolj pikastem mestu na svetu je že prvega dne prevzela župansko žezlo in lento ter zmešala štrene njegovi gnadi **Petru Dermolovemu**, ko ga je strastno in strašno objela ... svetovno znana **Pika Nogavička**.

Kot že desetletja se je nekoč ideja **Marjana Marinška**, osebnega prijatelja pisateljice **Astrid Lindgren**, ki je ustvarila mit in zgodbe Pike Nogavičke, ta prebrisana Punca vrnila med svoje prijatelje in s seboj privlekla vse druge: Ficka, belega konja Alfreda, kapitana Nogavičko, gusarja Vala ter vso svojo kramo in tokrat nekaj zares novega – Časovni stroj. Kot blisk je medtem že minila sobota (9. 9.), ko je razturala na glavnem Pikinem odru v zadimljeni gneči s kultno skupino ABBA ter

nato še s celo parado domačin in znamenitih glasbenikov, odrskih fac in larf, ki so ves teden priklopljene na ta futuristični strojni izum, da je bilo zares narobe najbolj prav. Pika pa je neumorno divjala skozi čas, zdaj naprej, zad počez in nazaj A se je najprej poklonila svoji slovenski pokroviteljici, prvi dami slovenskega odra in filma, velecenjeni **Mileni Zupančič**. Kakšni frendci sta tile ... Pika je Mileno kar tikala in se ji dobrikala, a se navihanki njena osebna ambasadorica, donedavna Unicefova ambasadorica Slovenije ni dala. A se je po srečanju in pogovoru Zupančičeve z **Bojano Špegel**, najbolj špeglasto predstavnico DPM te doline, začelo vse na moč spreminjati; v vsem siju iger, glasbe, plesnih odrov in predstav. Slastnih

Pikin Oder sta obvladovala Boštjan Oder in Časovlovka upravljalca časovnega stroja Vanja Iva Kretič.

Foto Jože Miklavc

čokoladnic, čevapčarnic, delavnic ustvarjalnic, vseh vrst tekmovalnic in jahalnic, pa pekarnice Čalapink in točilnic drink. Stoterih iger, čarodejnih fint in gusarskih podvigov. Zgodovina je najboljša učiteljica, pravijo, in da se iz nje pogosto premalo naučimo. Tokrat je šolski učbenik in tablo zamenjala Pika s svojimi številnimi pomočniki, ki so popeljali na po-počitniške radovedne in vsevedne, doživete kreativnice. Odlične gledališke, lutkovne in plesne predstave, obiske tematskih poligonov in interaktivnih vsebin, kulturno-vzgojnih programov in likovnih delavnic so s kančkom športa in zabave naredile dan za dnem drugačen, zapisan v zgodovino mlado in praznik vseh navihank in falotov malih! Ob srečnih starših in z zadovoljstvom stoterih prostovoljcev ter

Pikina razstava ilustracij Urške Stropnik Šonc je pritegnila tisoče obiskovalcev.

Foto Jože Miklavc

JOŽE MIKLAVC

spremljevalcev mladih ter direktorico Festivala Velenje **Barbaro Pokorny**. Itak da s tokratno Zvezdo, varuhinjo norčavih, radoživih vedno mladih, odrsko kraljico in častno gostjo Mileno Zupančič: »Ko sem spoznala Piko Nogavičko, sva bili vrstnici. Poskušala sem jo oponašati na vse možne načine. Spletla sem si kitke, v kotičkih domače Bohinjske Bele sem si zamišljala vilo Čira-Čara, naš tigrasti muc pa je postal kar Ficko. Poistovetila sem se s to brezčasno junakinjo ... neustrašno, nagajivo, enkratno na sto načinov ... Piko. V tej vlogi je bilo nekaj fantastičnega, ko človeka vedno znova opominja, da mora biti zelo hraber v življenju, pogumen, svoboden, da se ne sme počutiti odvisnega od nikogar,« je na glas razmišljala Pikina ambasadorica, ki Piko Nogavičko doživlja kot eno najboljših literarnih junakinj in vzornic. Tokratna častna pokroviteljica »Pikinega festivala, kakršnega ni nikjer drugje na svetu«, je po pogovoru v Galeriji Velenje prevzela vlogo vseh vlog, postala je Pikina ambasadorica in se zavezala, da bo vselej in povsod širila glas o tem navdihujočem festivalu, ki otrokom nudi vse živo od a do ž na tem Svetu. V sklopu festivala so lahko trume obiskovalcev poiskale več kot 80 dogodkov, ki so se odvijali v Rdeči dvorani in pred njo, na Pikinem otroškem igrišču, Fickovem odru – Pikinem sejmišču, sredi Kapitanovega trga, v Pikinem kinu ter na Tomaževem odru, pa Korunovi glasbeni šoli Velenjski in nidani parkih ter kotičkih nepredstavljenega dogajanja. V času festivala so bila odprta tudi številna mestna razstavišča, galerije pa so razstavljale po vsem mestu še dolgo po osrednjem festivalskem dogajanju. Na rit pa je lahko vsakega posadila ohohooo razstava **Urške Stropnik Šonc**, saj ... kdo se pa ne bi želel srečati z junaki Lindgrenovih pravljic in pripovedk, ki imajo najlepše mesto, kraj in zgodovinsko izročilo prav v najbolj pikastem mestu na svetu Velenju in prvi od še več odličnih galerij. In nenazadnje, v Knjižnici Velenje je in ostaja stalna Marinškova razstava domala vseh Pikinih knjig ter bukvarna zbirke najstarejših čitank za otroke Pikina učbarnica. Še danes in za vedno. Ne za vedno, a dokončno pa se je Pika poslovila od Slovenije, Šaleške doline in njej najprijaznejšega mesta na svetu Velenja za leto dni na velikem petkovem spektaklu 15. septembra. Časovno je od takrat vse spet na svojem mestu, kot tudi županu lenta se blešči za vse praznične in najlepše dni.

Milena Zupančič, Pikina ambasadorica 2023

Foto Jože Miklavc

Pikina likovna mentorica Ljubica Donko iz Šoštanja

Foto Jože Miklavc

Pika Nogavička je teden dni osrečevala mlade iz vse Slovenije in Šaleške doline.

Foto Jože Miklavc

Pike v slikarski ustvarjalnici, bodočnost Šaleških likovnikov

Foto Jože Miklavc

Množice navdušenih mladih ljudi in otrok ob stoterih Pikinih zgodbah in zgodbicah

Foto Jože Miklavc

Občina Šoštanj ob letošnjem vseslovenskem Kajuhovem letu pripravila ponatis publikacije Sto dejstev o Kajuhu.

- Sto ilustriranih kratkih zapisov s poudarki iz Kajuhovega življenja in literarnega ustvarjanja.
- V dodatku je izbor trinajstih Kajuhovih pesmi.
- Žepni format, trde platnice, šivana vezava.
- Cena: 10 €.
- Na razpolago v Vili Mayer.
- Vabljeni k branju in nakupu.

Iz zgodovine

Načrti za postavitev vojaškega korpusa pri Šoštanju v letih 1806–1811

V sklopu urejanja posebne številke revije *Kronika, posvečene Šoštanju*, je njen urednik, dr. Miha Preinfalk, v Avstrijskem državnem arhivu na Dunaju našel v trde marmorirane platnice vezan zveščic z opisom potencialne postavitve vojaškega korpusa pri Šoštanju. Iz dokumenta je razvidno, da bi vojska na začetku 19. stoletja ob nevarnosti zaprla cesto iz Savinjske doline preko Lokovice in Šoštanja na Koroško s postavitvijo čet na celotno slame hribov na južnem robu Šaleške doline: od Penka do hribov nad današnjo elektrarno. Z domoznanskega vidika imajo veliko vrednost stara imena teh hribov nad Šoštanjem, ki so danes že pozabljena: Vapnek, Ostrožnik in Straža. Vapnek, ki ima skoraj gotovo ime po apnu, ki so ga najbrž tukaj kuhali v apnenicah, se pojavi tudi v opisu trške meje. Danes ima ime Straža vzpetina dosti bolj vzhodno, nad pokopališčem. Zanimivo je poročilo, da se je skozi Penk (preden so skozenj naredili cesto) prišlo v Šaleško dolino le tako, da si zabredel v Pako. Zveščic z opisom vojaških položajev je pripadal Cesar-skemu in kraljevemu vojnemu arhivu in ima signaturo KVIlb52: Poznavanje dežele Notranje Avstrije, Opis dežele Notranje Avstrije, pod vodstvom gospodov podpolkovnikov Nugent in Reinisch obdelano v letih 1806–1811. IV. del, Podrobni opis posameznih položajev, Štajerska.

Besedilo (po transkripciji iz kurenta in prevodu iz nemščine) se glasi:

»Cesta, ki gre pri Šentrupertu od glavne ceste – ki pe-lje od Celja proti Ljubljani – preko Letuša, Šoštanja in Uršlje gore na Koroško, se – preden se pride v Šoštanj – dvigne preko hriba Lokovica.

Ta hrib se zdi primeren za dobro namestitev. Prvič se konča ob potoku Paka z zelo strmim in visokim pobočjem. Prav na drugi strani potoka se spet dviga precej visok in strm hrib. Oba hriba tako tesno stisneta potok, da pride človek v dolino le, če zabrede v vodo, kar pa je zaradi različne globine, kamnitih tal in močnega grmovja zelo oteženo. Ker je hribovje na obeh bregovih Pake zelo razgibano, bi bilo desno krilo postavitve na zahodnem delu hriba Lokovica dobro zavarovano. Južno, na vznožju hriba, teče v globoki in ozki dolini potok Lokovica, ki izvira na Velikem vrhu, eno uro od njegovega izliva v potok Paka. Ta potok ostaja pred fronto. Za njim bi se postavitev vlekla preko hriba Vrhovnik. Preko obeh hribov, Vrhovnik in Lokovica, teče cesta. Z Vrhovnika teče postavitve dalje na hrib Ostrožnik in z njega na Vapnek. Pred fronto bi ostala globoka dolina potoka Lokovica.

Povezava hribovja gre s hriba Vapnek še dalje proti vzhodu, vendar pa je sedlo med njim in naslednjim, ki se imenuje Straža, tako globoko, in pobočja Vapneka proti njemu tako strma, da lahko ta hrib služi za referenčno točko levega krila.

Položaj je tako od zahodnega konca hriba Lokovica do hriba Vapnek širok 3/4 ure.

Hribi, ki ležijo onstran potoka Lokovica, nasproti položaja, so kar visoki, vendar pa so višine, s katerih bi se dalo položaje obstreljevati, za uporaben strel že preveč oddaljene. Tudi poti na te hribe so nasprotno zelo strme in slabe.

Zasedba položaja bi se lahko zgodila na naslednjih mestih:

4 kompanije [čete]: na hribu Lokovica. Raztegnili bi se med Pako in lokoviškim potokom, da bi dobro nadzirali cesto ob tem potoku.

2 kompaniji: na cesti, kjer gre med hribom Lokovica in Vrhovnik. V primeru sovražnikovega napada ti opravijo s četo na cesti, kolikor bo potrebno. Na cesti bo bilo treba postaviti tudi nekaj topov.

1 kompanija: na hrib Vrhovnik, v večjem delu je pora-
z s gozdom.

1 kompanija: na cesti, ki gre preko sedla med hribo-
ma Ostrožnik in Vapnek proti Šoštanju.

3 kompanije: na hribih Ostrožnik in Vapnek. S slednje-
ga je precej širok razgled proti sovražnikovi strani. Preko sedla med hriboma Vapnek in Straža gre vozna
pot iz doline Lokovica proti Šoštanju, na tej bi bilo tudi
potrebno postaviti 1 kompanijo

1 bataljon bi bil postavljen pri Šoštanju kot rezerva.
Same konjenice na položaju ni moč uporabiti, jo je pa
moč postaviti v Šaleško dolino, ki je široka 1/2 ure in
ravna, da bi sovražnika, če bi poskušal položaj zaobiti
na katerem od kril, zgrabila in vrgla nazaj. Razen tega
bi jo bilo moč uporabiti tudi za patroliranje, preko
Velenja v Helfenberški graben, in proti Gorenju, proti
Mozirju ter proti Letušu.

Sovražnik lahko ta položaj napadel frontalno in s pe-
hoto. Ker bi se moral pod našim ognjem povzpeli na

ROK POLES

zelo strma pobočja, bi najbrž poskušal položaj obiti. Proti desnemu krilu bi našel preko hribov le zelo slabe poti, prevozne le s hudo muko. Najboljše ceste proti levemu krilu so ceste preko Velenja, na katero pride druga iz Celja pri Lembergu, in vozna pot iz Savinjske doline skozi Helfenberški graben v Šaleško dolino. Druge vozne poti so vse zelo slabe, strme in največkrat prevozne le z voli.

V obeh primerih, če bi sovražnik obšel naše levo ali desno krilo, bi prišel v Šaleško dolino, kjer bi ga sprejela naša konjenica.

Umik vseh čet bi bil preko Šoštanja. Krila imajo največ pešpoti, in bi se – če bi jih sovražnik vroče preganjal – tudi mimo poti kar najhitreje spustila k potoku Paka, ki teče ob slemenu položaja, ga prečkale in bile deležne pomoči rezervne pehote in konjenice v Šaleški dolini.

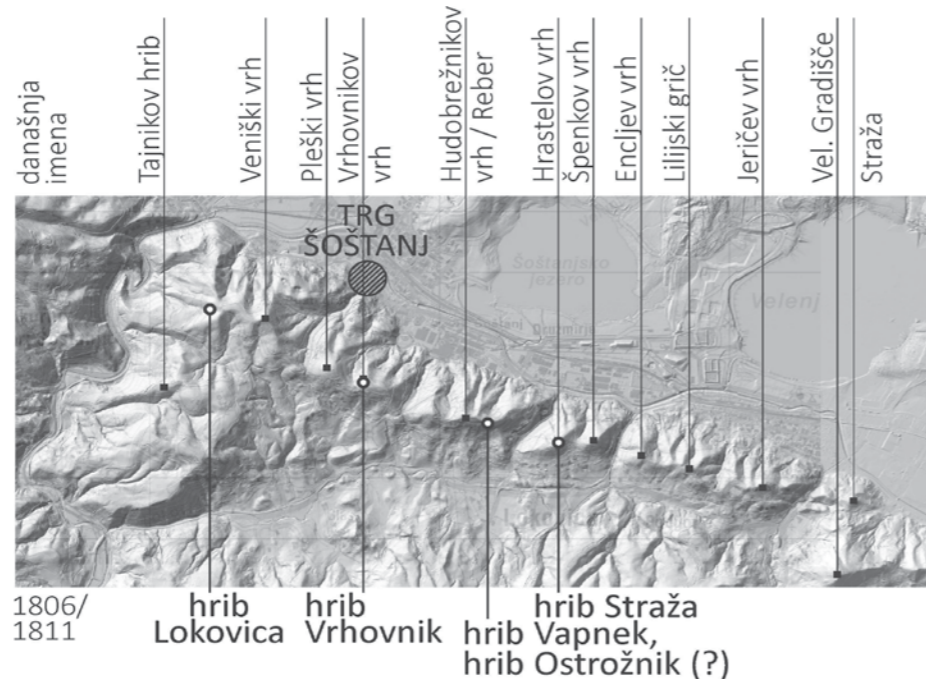
Srednji položaji bi se umikali po cesti. Da bi imeli najkrajši in najudobnejši umik, bi morali svoje položaje obdržati dlje časa kot krili.

Če bi bili na hribu Vapnek postavljeni topovi, bi jih morali pravi čas odpeljati nazaj proti Šoštanju. Ta pot pa je zelo strma in topove bi bilo moč le z veliko truda pripeljati in odpeljati.

Od Šoštanja bi šel nadaljnji umik preko Sv. Vida in Uršlje gore na Koroško. Previdnostni ukrepi, da sovražnik tega umika ne bi odrezal z večjim posegom, so omenjeni v prilogi.

Če pa bi se to vendarle zgodilo, ima korpus še naslednje poti umika. Pot, primerno za jahanje, preko Razborja proti Slovenj Gradcu. Ozko in na več mestih strmo vožno pot preko Sv. Magdalene proti Slovenj Gradcu.

Sledi karta z rdeče označenima cestama Lokovica–Šoštanj in mimo Šoštanja: Velenje–Koroška, rdečimi hišami, modrima potokoma Pako in Lokovica, in označenimi vzpetinami, hribi Lokovica (Lokovitz), Vrhovnik (Verchonek), Vapnek (Wapnek) in Straža (Strascha).

Zlat petelin: kako je Topolšica leta 1926 navdihnila hrvaškega pesnika Luko Perkovića

Luka Perković (1900–1948), eden najvidnejših hrvaških pripovednikov v obdobju med obema vojnama, se je rodil v zaselku Mali Kut pri Krišpolju v Liki v revni kmečki družini.

Težko se je šolal: vzdrževal se je sam s fizičnim delom in dajanjem instrukcij, živel je tudi med vagonarji na železnici. Že kot študent je zbolel za tuberkulozo in se zdravil skoraj dve leti v Topolšici (tu naj bi bil nazadnje tudi uradnik), ob koncu leta 1926 se je vrnil v Zagreb. Delal je kot korektor Jutranjega lista in študiral, postal je srednješolski profesor, objavjal v številnih revijah. Med vojno, leta 1943, ko je moral spet v zdravilišče, naj bi zažgal vsa dotlej neobjavljena dela. Po vojni je bil prvi predsednik Društva književnikov Hrvatske, leta 1947 je odšel na zdravljenje v sanatorij Klenovik in tam umrl junija 1948.

Pesmi 'Jutra' je Perković objavil leta 1926 v časopisu *Savremenik* [sodobnik]: št. 2, str. 60. Tega leta je izšlo 6 števil, torej je bilo to bolj proti začetku leta. Potemtakem sta pesmi nastali v Topolšici.

Jutra

I
Zasvetlika se v vejevju borov
zablešči se med visoko travo
zašumi nekje v globokem logu

– Svit je, svit je – ščebetajo ptice
– sonce, sonce – zažuhnjajo žužki
– jutro, jutro – vstaja staro, mlado

Zlati hrošč razvije tenka krila
kuščarjev pogled trepeče v rosi
in prek jas pozvanja kravji zvonec

oživijo hribi po višavah
ceste zaropčejo v daljavo
zaječijo polja po širjavah:

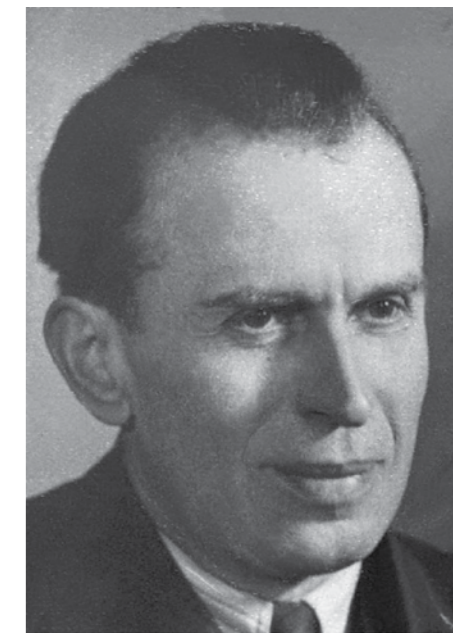
odteščaj, nabreklo vime,
plug, preorji na globoko,
rasti, zori plod visoko.

II
In naenkrat pade zgodnje sonce
zlat petelin k meni na ležišče.
Zaslepi oko od silnega sijaja
soba sveže oživi od zdravja
zadehti vzcveteli vrt pod hišo
v vrtnicah in rosi.

– Zlat petelin, prav lepo te prosim,
malo bi še spal, zelo je rano.
Ko ves park zasije v žarki luči
in ogrnejo se vitki bori v sonce
jo na plan povedi – mlado, vedro –

pa bom vstal, da jo spet vidim,
ko bo šla pod mojim oknom
gibka kot bila bi živa voda.
Zlat petelin, prav lepo te prosim,
zgodaj je še, malo bi še sanjal.

Viri: Vereš, Saša: Luka Perković. Luka Perković, Frano Alfirević, Vladislav Kušan: Izabrana djela. Zagreb: Zora, Matica hrvatska, 1969, str. 10, 27, 28. – »e-lectire«: tinyurl.com/bdftd937

Luka Perković

Cerkev

Bogoslužna oznanila oktober 2023

NEDELJA, 1. OKTOBRA, SV. MAŠE NA 26. NEDELJO MED LETOM – ROŽNOVENSKO NEDELJO
Šoštanjska župnijska cerkev ob 7.00, 8.30 in 11.30
Šoštanjska mestna cerkev ob 19.00
Sv. Križ ob 10.30, rožnovenski romarski shod
Zavodnje ob 10.00

NEDELJA, 8. OKTOBRA, SV. MAŠE NA 27. NEDELJO MED LETOM
Šoštanjska župnijska cerkev ob 7.00, 8.30 in 11.30
Šoštanjska mestna cerkev ob 19.00
Bele Vode ob 8.30
Zavodnje ob 10.00
Sentvid ob 16.00

NEDELJA, 15. OKTOBRA, SV. MAŠE NA 28. NEDELJO MED LETOM
Šoštanjska župnijska cerkev ob 7.00, 8.30, 11.30 in ob 15.00 Vera in luč
Šoštanjska mestna cerkev ob 19.00
Bele Vode ob 8.30 | Zavodnje ob 10.00

NEDELJA, 22. OKTOBRA, SV. MAŠE NA 29. NEDELJO MED LETOM – MISIJSKO NEDELJO
Šoštanjska župnijska cerkev ob 7.00, 8.30 in 11.30
Šoštanjska mestna cerkev ob 19.00
Bele Vode ob 8.30
Zavodnje ob 10.00
Ob misijonski nedelji so naši prispevki pri vseh sv. mašah namenjeni za misijone.

NEDELJA, 29. OKTOBRA, SV. MAŠE NA 30. NEDELJO MED LETOM – ŽEGNANJSKO NEDELJO
Šoštanjska župnijska cerkev ob 7.00, 8.30 in 11.30
Šoštanjska mestna cerkev ob 18.00
Bele Vode ob 8.30
Zavodnje ob 10.00
Sv. Anton ob 10.30 – zahvalna nedelja.

SREDA, 1. NOVEMBRA, SV. MAŠE NA PRAZNIK VSEH SVETIH
Šoštanjska župnijska cerkev ob 8.30
Bele Vode ob 10.00 z molitvijo na pokopališču
Zavodnje ob 10.00 in 14.00 z molitvijo na pokopališču
Podkraj ob 14.00 z molitvijo na pokopališču
Šoštanjska mestna cerkev ob 18.00 molitev rožnega venca

SREDA, 2. NOVEMBRA, SV. MAŠE NA PRAZNIK SPOMINA VSEH VERNIH RAJNIH
Šoštanjska mestna cerkev ob 7.00
Šoštanjska župnijska cerkev ob 8.30
Bele Vode ob 8.30 z molitvijo na pokopališču
Zavodnje ob 10.00 z molitvijo na pokopališču

Sv. maši v domu ZIMZELEN: torek, 10. in 24. oktobra, ob 19.00

90 let prve kočice na Smrekovcu

V nedeljo, 3. septembra 1933, je potekala svečana otvoritev nove planinske kočice na Smrekovcu, ki je bila nato odprta vse leto, saj so pozimi na koči potekali mnogi smučarski tečaji. Koča je obratovala do avgusta 1942, ko je bila med II. svetovno vojno požgana. Po vojni so šoštanjski planinci začeli z obnovo, a so zaradi finančnih težav gradnjo nove kočice prepustili planincem iz Žerjave.

Šaleška podružnica Slovenskega planinskega društva, ki je imela sedež v Šoštanju, je sklep o graditvi nove kočice na Smrekovcu sprejela na občnem zboru v letu 1928, ko je bil za novega načelnika izvoljen bančni ravnatelj podružnice Celjske posojilnice v Šoštanju Luce Koritzky. Gradnja kočice, ki je imela tloris 8 x 3 m, se je leta 1931 začela pod vodstvom mojstra Kumra, po domače Kladež, postavila kletni zidani del z zunanjimi stenami in streho, krito s »šitli«. Zaradi propada Kumrove mojstrske delavnice je delo nadaljeval mizarско-tesarski mojster Ivan Mrak iz Lokovice, ki je izdelal tudi vso notranjo opremo kočice. Kleparska, vodovodna in strel vodna dela je izdelal kleparski mojster Franc Zelič. Gradnja se je zaključila poleti 1933.

Verjetno prva fotografija Kočice na Smrekovcu, objavljena v časopisu Jutro 24. aprila 1932.

V časniku Jutro so v dveh septembrskih izdajah časnika v letu 1933 poročali, da je bila v nedeljo, 3. septembra 1933, ob 10.00 na planini Roma pod Smrekovcem sv. maša na prostem, ki jo je vodil župnik iz Belih Vod, nato pa je sledil blagoslov nove planinske kočice, ki ga je izvedel župnik iz Zavodenj. Zatem so sledili pozdravni nagovori. Po uvodnem govoru takratnega načelnika Šaleške podružnice Slovenskega planinskega društva Luceta Koritzkega je v imenu članstva spregovoril šolski upravitelj Lojze Men-

hart. Izrekel je zahvalo in priznanje odboru, zlasti pa neumornemu in požrtvovalnemu načelniku gospodu Lucetu Koritzkemu, ki mu je s trdno voljo in ljubeznijo do stvari v teh težkih gospodarskih prilikah uspelo to veliko in obče koristno delo. Med viharnim odobravanjem vseh navzočih je nato gospod Menhart, izpolnjujoč željo in sklep celotnega članstva, v priznanje dela in zaslug načelnikovih za zgradbo krstil kočico na njegovo ime: »Koritzkega kočica na Smrekovcu«. G. Koritzky je preko svojih predsodkov glede osebnega poimenovanja kočice, med navdušenjem in pritrjevanjem navzočih, to spontano priznanje članstva sprejel. Po govorih mnogih gostov je toplo jesensko sonce dvignilo meglene koprne ter z otvoritvijo kočice odprlo diven razgled daleč naokrog. Zavriskala so planinska srca in po kratkem, toda tem bolj veselem planinskem rajanju ob zvokih godbe iz Javorja, se je začela armada planincev počasi razhajati.

Kočica na Smrekovcu leta 1933 (Foto arhiv Zvoneta Čebula)

Teden dni pred otvoritvijo so v časniku Jutro zapisali, da bo nova kočica na Smrekovcu podzidana s hladno kletjo, da ima v pritličju obednico, kuhinjo, žensko in moško spalnico s po 4 posteljami, sobo za oskrbnika, zgoraj dve sobi s po 3 posteljami, eno (odborovo) sobo s 2 posteljami ma ter skupno ležišče za 14, po potrebi tudi več oseb. Kot posebno prednost so navedli, da bo imela kočica vodovod z imenitno gorsko vodo, s čimer se lahko ponaša le malokatera planinska kočica.

Leto dni po otvoritvi je Šaleška podružnica Slovenskega planinskega društva, katerega naslednik je Planinsko društvo Šoštanj, praznovala 30-letnico delovanja. V ta namen so v nedeljo, 19. avgusta 1934, organizirali planinski tabor na Smrekovcu, ki se ga je po poročanju časnika Mariborski večernik udeležilo preko 500 ljudi. Po noči kresovanja so jutranji kulturni program začeli godci iz Javorja in pevci iz Žalca. Nato je sledila sv. maša, ki jo je vodil župnik Klasinc

BOJAN ROTOVNIK

Verjetno prva fotografija Kočice na Smrekovcu, objavljena v časopisu Jutro 24. aprila 1932.

iz Belih Vod, zatem pa spominska seja, ki jo je odprl načelnik podružnice Ivan Sušel. Tajnik podružnice Robinšak je javno prebral zapisnik ustanovnega občnega zbora iz leta 1904, nato so sledili pozdravi mnogih gostov. Seveda ni manjkala tudi planinska zabava.

Prvič javno objavljena fotografija praznovanja 30. obletnice Šaleške podružnice SPD (Foto Ivo Kvac, dovoljenje za objavo Peter Sgerm)

Od 1. julija 1933 do poletja 1937 je bil oskrbnik kočice Ivan Sevcnikar, nato je oskrbništvu za dve leti prevzel Ignac Kocijan, za njim Vršnik (njegovo ime ni navedeno v pisnih virih), kot zadnja pred II. svetovno vojno pa je bila oskrbnica Terezija Prislan. Koča je imela med 1.000 in 2.000 obiskovalci letno. Koča je bila odprta vse leto, v zimskem času so na Smrekovcu skoraj vsako zimo potekali tudi smučarski tečaji.

Na občnem zboru podružnice v letu 1938 so sprejeli sklep o preimenovanju v Koča na Smrekovcu, januarja 1940 pa je generator na vetrni pogon omogočil električno luč v koči, kar je bila pomembna pridobitev. Velika posebnost kočice je bil bazen velikosti 5 x 5 x 1 m, ki je nudil ohladi-
tev obiskovalcev v poletni vročini.

Prvič javno objavljena fotografija praznovanja 30. obletnice Šaleške podružnice SPD (Foto Ivo Kvac, dovoljenje za objavo Peter Sgerm)

Okupator je 22. aprila 1941 ukinil Šaleško podružnico SPD in lastništvo kočice predal Celjski podružnici Nemškega planinskega društva. Da bi preprečili nastanitev okupatorja v koči, je 1. štajerski bataljon 13. avgusta 1942 zažgal kočico na Smrekovcu. Po II. svetovni vojni so planinci iz Šoštanja začeli aktivnosti za ponovno izgradnjo kočice, a so to leta 1947 zaradi pomanjkanja finančnih sredstev opustili ter gradnjo prepustili finančno močnejšemu Planinskemu društvu Žerjav (predhodniku PD Črna na Koroškem), ki je novo kočico odprlo 30. septembra 1951.

Viri:

- zbornik Planinsko društvo Šoštanj – 90 let (Zinka Moškon, 1996)
- Planinski vestniki
- časnik Jutro (april, avgust in september 1933)
- časnik Mariborski večernik (28. avgust 1934)
- ukinitveni spis Šaleške podružnice Slovenskega planinskega društva

Kočica na Smrekovcu leta 1933 (Foto arhiv Zvoneta Čebula)

Vila Mayer

Portreti portretirancem

V torek, 12. septembra 2023, smo ob druženju v vrtu Vile Mayer portretirankam in portretirancem z dveh fotografskih razstav v Šoštanju podelili njihove portrete.

Fotograf **Aleksander Kavčnik** je ustvaril skupaj 44 fotografskih portretov, ki so bili razstavljeni leta 2022 na Trgu svobode na razstavi O, lejga! in leta 2023 na Glavnem trgu na razstavi Una.

Oba projekta so pripravili v Vili Mayer in pod okriljem Občine Šoštanj. Dogodka se je ude-

ležil in zbrane pozdravil župan **Boris Goličnik** ter fotografu za spomin podaril oba naslovna plakata z razstav.

V Vili Mayer so za goste pripravili še kratko vodenje po stalnih zbirkah vile.

VILA MAYER

Foto arhiv Občine Šoštanj

Oder

Drag Queen Show kot zvrst umetnosti in svobodnega izražanja samega sebe

Preden se razpišem o Drag Queen Showih mi prosim dovolite en kratek uvod. No, mogoče pa le ne bo tako zelo kratek ... Prvi post, ki mi ga je ravno danes zjutraj ponudil Facebook, je bil članek o transparentu, ki se je pojavil v Mariboru 16. septembra na dan Parade ponosa in hkrati derbija: »Maribor je dom vijolične in rumene. Nikoli ne bo mavrične in zelene!«

Nekdo je očitno čutil potrebo izraziti mnenje, da so javne demonstracije skupnosti LGBTQ + nepotrebne. Ampak, ali so res? Letošnja, po vrsti tretja mariborska Parada ponosa se namreč ni izognila napadom na udeležence, znani mariborski aktivist pa je pretepen pristal v bolnici. Popolnoma se strinjam z izjavo direktorice Mladinskega kulturnega centra Maribor Marjo Guček, ki jo citiram (iz članka »Tudi sobotno parado plesa v Mariboru spremljali incidenti in nasilje«, 17. 9. 2023, avtorjev St., M., STA): »Dokler se bomo v Mladinskem kulturnem centru Maribor srečevali s posamezniki, ki svoje spolne usmerjenosti ali spolne identitete ne morejo svobodno živeti v domačem, šolskem ali delovnem okolju, dokler se bodo po mestu pojavljali napisi in nalepke ANTI LGBT, dokler bomo Parado ponosa lahko organizirali samo ob spremstvu policije, obstajajo razlogi za organizacijo Parade ponosa v Mariboru.« Prosim, bodite brez skrbi, v tem članku ne bom načevala (za nekatere iz mojega pogleda nerazumljivo občutljive) teme, kot so istospolne poroke, pravice do posvajanj otrok v istospolnih zakonskih vezeh, ali kako se mi zdi, ko transspolni moški rodi v zakonu Z zdrava otroka in ga pol sveta kritizira (zakaj?!, to je vendar njegovo osebno življenje in krasen družinski dogodek). Rada bi le povedala, da jaz osebno živim po načelu: »Živi in pusti živeti.« In absolutno obsojam vse »hate« fobije. Sama živim več kot polovico življenja v tujini – živela sem v treh različnih tujih državah in doživela ksenofobijo na lastni koži, v vseh treh. Ni prijetno, ko ti drugi silijo občutek, da si manjvreden in ti včasih, ko je najhujše, res ne preostane drugega, kot so solze in propad v depresije. »Sovražim« je nepovratna beseda, ki vodi v vrtoglavo spiralo še večjega sovraštva in na koncu, neizogibno, nasilja. Lani septembra so v Bratislavi pred nočnim klubom, kjer se shajajo pripadniki skupnosti LGBTQ +, umorili 2 mlada

moška. Zunaj sta kadila cigareti. Bila sta par. Politiki so umor (ki ga je zagrešil 19-letnik!, nato pa naredil samomor) ostro obsodili in policija ga je kategorizirala kot teroristični napad. Ker je to tudi bil – terorizem. Ustrahovanje. Beseda fobija izvira iz grške besede φόβος (φόβος), ki pomeni strah. Po navadi strah čutimo pred neznanim. Beseda teror pa izhaja iz latinske besede terror – strah, terrere – prestrašiti. Ali res moramo, kadar se nečesa bojimo, povzročati še več strahu?

Vsako življenje vendar šteje. In vsak posameznik – sploh v demokratični državi – ima osnovno človekovo pravico in bi moral imeti svobodo (zakaj sploh pišem o tem?!, to bi vendar moralo biti samoumevno!), da ga preživi po svojih željah. In da lahko brez strahu pove, kdo je. In da se ob tem ne počuti ogroženega in obsojanega.

Se opraščam, če komu ni všeč zapisano. Želela sem le iskreno povedati, da v srcu obsojam tiste so-ljudi, ki aktivno izražajo ksenofobijo, homofobijo, rasizem ali diskriminirajo druge zaradi pripadnosti k drugi veroizpovedi (in s tem povezanim navadam, kot je pokrivanje las ali kopanje v oblekah ali drugačen način prehranjevanja) ali kakršnekoli drugačnosti. Živi in pusti živeti. Preprosto. Mirno. Miroljubno. Zakaj se zmeraj počutimo tako ogrožene?

Konec dramatičnega uvoda in nazaj k današnji temi ...

Organizatorji letošnjega že 26. festivala mladih kultur Kunigunda so v Velenje povabili prav poseben, v naših krajih redkokdaj viden Drag Queen Show. Naj bi ga predstavili na terasi bara Mozaik ob Domu kulture, a je bil zaradi slabega vremena prestavljen v Max klub. Gledalcev nas je bila polna dvorana in vsi smo se zares odlično zabavali. Večer je bravurno in sproščeno povezovala simpatična Jenna D., ki je občinstvo pogrela že v samem začetku, ko je vprašala, ali vemo, kako se obnašati na takšnem showu – kot v gledališču ali na rock koncertu? Ne – kot na fuzbal tekmi! Torej – glasno vzklikanje in navijanje je bilo več kot dobrodošlo in mi smo ji ugodili. Posamezne točke so poleg Jenne D. izvedle še tri nastopajoče – Dia Vulva, Vera Vulva in Amii Queen. Jenna je z lastnim besedilom opremila in v živo izvedla na primer Elvisov Can't Help Falling in Love ter zmagovalni song Evrovizije 1999 Take Me to Your Heaven Švedinje Charlotte Nilsson (kar je komentirala, da smo na drag showu in skratka ne moremo mimo Evrovizije). Predstavila nam je francosko erotično poezijo iz 15. stoletja, nas zabavala z žgečkljivimi (vendar nikoli vulgarnimi) vici in nas nasploh ves čas spravljala v dobro, pravzaprav razposajeno voljo.

»Brkata, kosmata in višja kot vrata – brhka Mariborčanka Vera Vulva«, kot jo je napovedala Jenna, je med drugim izvedla nastop na komad Welcome to my Island Caroline Polachek.

Dii Vulva se je zelo podal prisrčen PinUp stil in k njemu (med drugimi) tudi zapeljiv komad Don't Lose Your Head od Six. Dui odlikuje popolnoma brezhibno lipsyncanje (odpiranje ust na glasbeno podlago) – zares si imel vtis, da sama poje,

hkrati pa je vsak svoj nastop bogato nadgradila z uporabo telesne komike in obrazne mimike in ga praktično »odigrala«. Ni čudno, da si je za vse svoje točke prislužila kar buren aplavz.

Amii Queen, po rodu iz Bosne, je boke zazibala v balkanskih ritmih in se pošalila na račun svojih izkušenj z dragom.

Kaj točno je DRAG? Beseda naj bi izvirala iz angleščine, in sicer že iz Shakespearovih časov, ko ženske v gledališču še niso smele nastopati in so zato vloge žensk igrali moški. Kratica D.R.A.G. naj bi bila del opomb v dramskih besedilih in je pomenila »oblečen tako, da spominja na dekle« (v angleščini torej: Dressed Resembling A Girl). Drugi pa zagovarjajo teorijo, da izhaja iz angleške besede dragging (vleči) – dolge ženske obleke po tleh, namreč.

Kakorkoli že, v modernem pomenu DRAG pomeni umetniško uprizoritev, med katero se drag queen (po slovensko kraljica preobleke) – v večini moški – preobleče v žensko in ob tem namenoma hiper poudari njene najbolj žensvene poteze, ali drag king (kralj preobleke), ko se v večini ženske oblečejo v moškega ter nastopajo v zabavnem programu ali tekmujejo v različnih disciplinah. Drag showi so oblika umetnosti, vendar lahko imajo tudi politično konotacijo. Skoznje nastopajoči osveščajo ljudi o drugačnosti in o tem, da je treba posameznike sprejemati takšne, kot so. Ja, naprednega leta 2023 smo še kar tam ...

Za popularizacijo (in, kar je pomembno, detabuizacijo) draga je v veliki meri zaslužena RuPaul, nesporno najslavnejši drag queen v ZDA, ki velja za ikono sodobne preobleke. Revija Time ga je pred časom uvrstila med 100 najvplivnejših oseb na svetu. Za svojo oddajo RuPaul's Drag Race, ki jo vodi in producira že od leta 2009, pa je prejel že več prestižnih televizijskih nagrad Emmy.

In nikakor ne smemo pozabiti na slavni, pravzaprav kulturni glasbeni film iz leta 1975 The Rocky Horror Picture Show, predvajanju katerega so do dandanes namenjene nekatere kinodvorane – obiskovalci pa pridejo oblečeni v svoje najljubše like, in ko je v filmu na vrsti njihova priljubljena točka, stopijo pred platno in jo istočasno s filmskimi igralci »odigrajo ter odpojejo«. V glavni vlogi »sladkega transvestita iz transseksualne Transilvanije« (citiram besedilo) je zablestel Tim Curry; poleg njega so v filmu igrali na primer Susan Sarandon, Barry Bostwick ali Meat Loaf. Film so posneli, ko je The Rocky Horror Show dve leti prej osvojil odrske deske – in srca gledalcev. Za članek sem se pogovarjala z Jenno in Dio, ki se jima iskreno zahvaljujem za sodelovanje.

Moje prvo vprašanje se je glasilo, kako dolgo se ukvarjata z dragom. Jenna mi je povedala: »Aktivno sem dragica že dobra tri leta, sem se pa z dragom srečevala in spogledovala že prej – najprej sem namreč pomagala prijateljem pri pripravi njihovih nastopov.«

Kaj te je za drag prvotno navdušilo?

»Za drag me je najbolj navdihnil resničnostni show RuPaul's Drag Race, a ga v zadnjem času gledam nekoliko manj, saj nočem biti obremenjena

ALICE ČOP

s tem, kaj delajo druge, in hočem biti samosvoja, če se to sliši logično. Imam pa veliko srečo, da je moj partner velik, velik fan in vse – tudi franšize – zelo pozorno spremlja, tako da sem zaradi njega vedno na tekočem ... Ampak za tisti »aha« trenutek bi mogoče označila svoj prvi nastop, ko sem začutila to energijo, ki ti jo da občinstvo in ki ti jo da drag sam.«

Dia pa mi je povedala: »Jaz se z dragom aktivno ukvarjam dobri dve leti. Verjamem, da nas ima veliko podobno izkušnjo, in da je to željo nekako spodbudil Drag Race, a pri meni je verjetno prišlo do večjega klika, ko sem prvič videla slovenske dragice – in s tem dragice v živo – v klubu v Ljubljani. Ugotovila sem, da je drag nekaj, kar lahko imamo tudi v slovenskem prostoru. Z nastopanjem se ukvarjam že dolgo, je nekaj, v čemer zelo uživam, je pa drag predstavil neko čisto novo obliko izražanja. Začetki so bili še dokaj »grobni«, ampak vedno sem se zelo zabavala in tako rekoč 'živela'.«

Ali so vaju vaši domači in prijatelji podprli? Ali pa sta se v svoji domači okolici srečali z negativnimi komentarji?

»Moja družina in prijatelji me od samega začetka 100-odstotno podpirajo,« je odgovorila Jenna, »me spremljajo na nastopih, idejno mi pomagajo, so moji feni. Z negativnimi komentarji sem se na srečo neposredno srečevala bolj redko, je pa tega ogromno na internetu, na socialnih omrežjih. Še posebej denimo na TikToku.« –

»Tudi jaz imam veliko srečo, da sem res obkrožena z ljudmi, ki me popolnoma podpirajo – tako domači kot prijatelji. Seveda naletiš tudi na kakšne negativne reakcije, ampak zaenkrat je to bilo vedno od ljudi, ki ne igrajo nobene vloge v mojem življenju,« je odgovorila Dia.

Predvidevam, da obstaja cela »drag skupnost« in da se vzajemno podpirate, dobivate? Ali ste si, kar se nastopov tiče, tudi konkurenca?

»Seveda smo si konkurenca, ampak tista zdrava. Ker se vse želimo neprestano izboljševati in presenečati, se že s tem vzpodbujamo, da smo vse vedno boljše in bolj rastemo. Sicer pa

smo skupnost, ki se podpira, dobiva, je v stiku, skupaj ustvarja. Seveda tudi znotraj skupnosti obstajajo različne 'hiše', ki so med seboj bolj ali manj povezane, a smo vseeno skupaj neka dokaj čvrsta skupnost,« mi je razložila Jenna.

Ali si obleke za svoje nastope izdelujete same ali jih po svojih željah naročite pri oblikovalcih?

»Nekatere dragice obleke res izdelujejo same, nekatere pa ne,« mi je zaupala Jenna.

»Jaz na primer kupim izdelane obleke in jih potem priredim sama, stiliziram, dodelam. Ker ne znam šivati, uporabim domišljijo in lepilo – hot glue gun. Če nimamo določenih ročnih spretnosti, to potem rešujemo z iznajdljivostjo. Vsaka po svoje!« (smeh)

»Tudi jaz žal nimam dovolj ročnih spretnosti, da bi si obleke izdelovala sama,« je rekla Dia. »Zaenkrat se najbolj zanašam na razne second-hand trgovine, sestre, se pa tu pa tam kje najde tudi kak slovenski dizajnerski kos.«

Drag nastope odlikuje tudi čisto posebno ličenje obraza. Ste se ga naučile na tečajih ali kar same?

»Makeupa sem se največ naučila s prakso,« mi je odgovorila Dia.

»Čez čas ugotoviš, kaj paše obrazu in kaj želiš doseči ali spremeniti. Sem pa veliko odnesla tudi od opazovanja sester in pobiranja raznih nasvetov (v House of Vulva smo se že večkrat pripravljale skupaj), pa tudi YouTube je bil precej dober prijatelj!« S tem se je Jenna strinjala in še dodala: »Ko imaš neke osnove, je največ vaja in eksperimentiranje. Drag makeup je veliko bolj umetniški in se zelo razlikuje od klasičnega makeupa, zato pa po eni strani dopušča veliko več domišljije in improvizacije.«

Nisem si mogla kaj, da ju ne bi vprašala tudi po obutvi. (Tipično žensko vprašanje pač!) Mimogrede, res jih občudujem, kako na odru »razturajo« v visokih tankih petkah. Jaz, priznam, tega ne znam. Saj včasih nosim dokaj visoke pete, a debele, v stilu sedemdesetih let prejšnjega stoletja. Vprašala sem ju torej, kje dobijo salonarje v tako velikih številkah – da so seksi, hkrati pa udobni za nastope.

»Glede čevljev se moram rahlo považiti in povedati, da sem dokaj majhna in načeloma brez težav dobim čevlje tudi na ženskem oddelku – se pa zna pojaviti vprašanje udobja, ampak sej veste, kaj pravijo: 'Beauty is pain',« se je pošalila Dia.

»Čevlji znajo res biti kar velik problem,« je povedala Jenna, »sploh za dekleta, ki imajo večje številke. Jaz imam nogo 42/43, zato si jih večinoma naročam po spletu, se pa najdejo kakšne trgovine, ki ponujajo tudi večje številke (v redni ponudbi ali pa kot zadnje pare). Je pa treba kar precej prebrskati in biti na preži. Hvala za poklon, jaz zelo uživam v hoji v petah, je pa tudi tukaj veliko vaje, vendar če v nečem tako uživaš, potem je tudi vaja prijetna. Pa pustimo ob strani posledice, kot so žulji in 'muskfliber' v mišicah, za katere sploh nisi vedela, da obstajajo.« (smeh)

Si koreografije zamislite same ali sodelujete s profesionalci?

»Spet odvisno od vsake posameznice,« mi je zaupala Jenna.

»Meni veliko pomagajo prijatelji, nekateri od njih se tudi profesionalno ukvarjajo s plesom. Je pa na koncu vedno najbolj odvisno od tebe, kako se boš dobro počutila na odru, kaj gre dobro s tvojim karakterjem, brandom. Se zelo razlikuje od nastopa do nastopa.«

»Jaz si koreografije v glavnem zamislim sama,« je povedala Dia, »se pa za nasvet in povratno informacijo obrnem kdaj tudi na sestre. Ni pa v ozadju (zaenkrat) neke večje produkcije, točke nastajajo 'from the ground up' in s pomočjo raznih navdihov.«

Vsaka od vas štirih ima svoj umetniški izraz, svoj stil, svoj poseben čar, kar je odlično, ker je bil show precej pester. Nisi vedel, kaj pride naslednje na vrsto. Opazila sem, da nekatere bolj plešete, druge manj, zato pa več daste na kontakt s publiko ali dodate kakšen moment presenečenja ... Zanima me, Jenna – ali pogosto nastopate v tej sestavi?

»Čisto različno. Nastopamo v različnih sestavah, seveda pa nekatere več nastopamo skupaj, nekatere manj. Smo pa v tej konkretni sestavi že nastopale in smo se že predhodno krasno ujele, zato smo se tudi tokrat odločile nastopiti skupaj. Imamo dobro kemijo in mislim, da se to vidi tudi na odru.«

Kako dolgo vadite za vsako posamezno točko? Vadite pred ogledalom?

»Vaje znajo biti kar dolgotrajne. Je pa odvisno od kompleksnosti nastopa in od tega, kaj ti je blizu. Ker se – žal ne poklicno – ukvarjam z gledališčem, me na splošno zanima nastopanje, igra, umetnost, ustvarjanje. Dolgo časa sem tudi jaz samo lipsyncala, vendar sem ugotovila, da mi petje v živo, priredbe besedil, komedija in igra bolj ležijo in v tem bolj uživam. Imam tudi občutek, da tako več dam gledalcem,« je razkrila Jenna.

Dia pa je potrdila, da zna priprava na vsak nastop trajati tudi kakšen teden: »Odvisno od kompleksnosti točk in časa, ki je na voljo, saj se zraven draga zna dogajati še veliko drugih stvari. Prav tako vsaka točka zahteva drugačno mero dela – od priprave pesmi do postavljanja

koreografije, kdaj kaj izdelala, kakšno stvar preurediš, res je za vsako točko drugače – in ja, tudi pred ogledalom rada zvadim kak gib.«

Ker sta Jenna in Dia med našim pogovorom uporabili termin »hiša« oziroma »house«, sem ju vprašala, kaj naj si pod tem terminom laiki predstavljamo.

Od Jenne sem izvedela, da so trenutno v Sloveniji najbolj uveljavljene štiri »hiše«, med njimi njena House of Tailors – z ostalimi sestrami iz te hiše največ sodeluje in nastopa. Nekatere so bile prisotne tudi na nastopu na Kunigundi in so nastopajočim pomagale v zakulisju.

»S to hišo si pa želimo uveljaviti bolj umetniški drag in ga premakniti iz klubov tudi v druge prostore,« je povedala.

»House je neke vrste izbrana družina,« mi je razložila Dia.

»Gre za neke vrste skupnost, skupino ljudi, ki se medsebojno podpirajo in skupaj nastopajo. Prav tako si res rečejo družina – saj ima marsikdo nesrečo in ga prava družina ne sprejme, zato si na ta način sami izberemo 'svojo' družino. V Sloveniji imamo nekaj hiš. Recimo iz House of Dynasty so bile tiste, ki sem jih prvič videla v živo ... Jaz in Vera sva iz mariborske drag hiše House of Vulva, kar v bistvu pomeni (razen tega, da smo vse iz Maribora), da smo se odločile, da bi se skupaj ukvarjale z dragom in skupaj nastopale, saj zna biti drag kar zalogaj in v skupini je takoj malo lažje. Hišo poleg naju z Vera sestavljata še Karmen Daš (neke vrste drag mama – oziroma ustanoviteljica hiše) ter Patricia Vulva. In pri 'Vulvi' gre v bistvu za 'priimek', ki nakazuje, da spadamo in skupno hišo. Karmen se je z dragom začela ukvarjati že prej, zato drugo ime, medtem ko smo si vse tri ostale namensko izbrale ta priimek zaradi hiše. Tako skupaj nastopamo, velikokrat smo se že skupaj urejale, posojamo si razne stvari in se nasploh podpiramo pri nastopih. Seveda pa to pomeni tudi tesnejše prijateljske odnose in Vulve smo res 'sestre'.«

Pojasnili mi je tudi, da vse skupaj izvira iz **Ballroom kulture**, ki se je razvila v drugi polovici 20. stoletja v New Yorku. Ker sem bila radovedna, sem pogooglala in izvedela marsikaj.

»Ball kultura« se je pojavila pravzaprav že okoli leta 1920 v New Yorku. Na začetku so bile kraljice v glavnem beli moški in so prirejali (takrat seveda nelegalne) drag modne revije in nastope. Temnopolte dragice so lahko le redkokdaj sodelovale, in če so že, se je od njih pričakovalo, da si bodo posvetile obraze. Kadar so prirejali tekmovalnja (drag race), pa so bili sodniki belci in so zmeraj sodili v prid belih tekmovalk. V 60. letih prejšnjega stoletja so se temnopolte dragice naveličale takšne diskriminacije in rasizma in končno ustanovile svoje »Ballroom« – za afroameriške in latino nastopajoče; te pa so v začetkih upodabljale predvsem popularne Lasvegaške zvezdnice. A prvič so nase zares opozorile med nemiri v Stonewallu v New Yorku, do katerih je prišlo 28. junija 1969, ko je newyorška policija vdrla v gej klub v Stonewall Inn v Greenwich Village. Racija je sprožila nemire med obiskovalci bara in prebivalci sosese, saj je policija grobo odvlekla zaposlene in obiskovalce bara, kar je vodilo v šestdnevne proteste in nasilne spopade

s policijo pred barom na ulici Christopher, v sedanjih ulicah ter bližnjem parku.

Nemiri v Stonewallu so postali katalizator gibanja za pravice istospolno usmerjenih v ZDA in pravzaprav po celem svetu, saj so dali javnosti jasno in glasno vedeti, da imajo pravico do samosprejemanja in ponosa.

Vsi smo že slišali za parade ponosa, ki slavijo ponos pripadnikov skupnosti LGBTQ +, kajne? No, prvo so organizirali ravno na prvo obletnico nemirov v Stonewallu, torej 28. junija 1970. Proti diskriminaciji na podlagi spolne usmerjenosti in za pravice istospolno usmerjenih je takrat pogumno protestiralo na tisoče pripadnikov skupnosti LGBTQ + v New Yorku, Los Angelesu in Chicagu. In na ta datum dandanes parade ponosa potekajo v večjih mestih po celem svetu.

Kar se Ballroomov tiče, se je od sedemdesetih let prejšnjega stoletja udeležba na njih povečala in naraslo je tudi število tekmovalnih kategorij, da so tako omogočili vključevanje in sodelovanje vseh pripadnikov skupnosti LGBTQ + (medtem ko so prvotno nastopali le geji in transženske). Sedaj je Ballroom skratka varen prostor za queer mladino različnih ras, kjer se lahko svobodno izražajo. Večina udeležencev Ballroomov pa naj bi pripadala k različnim 'hišam', v katerih se združujejo v 'izbrane družine', če jih njihove lastne družine zavračajo.

Jenni sem še zastavila nekaj zadnjih vprašanj. Koliko dragic je pravzaprav v Sloveniji?

»Kakšna je točna številka dragic v Sloveniji v tem trenutku, je težko reči, saj se vedno pojavljajo nove, bi pa rekla tako čez palec cca 30. Nekatere so bolj, nekatere manj aktivne, nekatere bolj nastopajo, nekatere so bolj prisotne na socialnih omrežjih. A na tem področju se stvari hitro razvijajo in jih imamo vedno več.«

In kam se v Sloveniji podati, če si želiš ogledati dober drag show?

Jenna mi je zaupala, da sta najbolj obiskana ljubljanska Klub Tiffany in Klub K4, se pa drag vztrajno širi tudi v druge prostore, predvsem tja, kjer so odprti za drugačnost in alternativne kulture. In dopolnila, da s prej omenjeno hišo House of Tailors ravnokar začenejo z mesečnimi showi v lokalni Zorica (nad K4). Jaz pa sem si prebrala,

JENNA D. in VERA VULVA Foto Staš Gregorič

da jih je v Mariboru moč videti tudi v Dvorani Gustaf, kjer podpirajo alternativne zvrsti umetnosti. **Jenna, ali mi za zaključek pogovora lahko zupaš, kako poteka preobrazba iz tvoje 'civilne' podobe v Jenno D.?**

»Moj proces preobrazbe v drag izgleda tako, da najprej naredim makeup, potem nadenem padding panties (perilo za oblikovanje postave) in kar nekaj najlonk. Sledi še obleka in lasulja. Od teh stvari daleč največ časa vzame makeup, ki lahko traja tudi do tri, štiri ure, ostale zadeve niso tako dolgotrajne. Je pa seveda tukaj še predpriprava, izbira ustrezne obleke (v nekaterih primerih tudi izdelava), stiliziranje lasulje itd. Preobrazba v drag persono pa se – vsaj pri meni – dokončno zgodi, ko si nadenem še lasuljo in se pogledam v ogledalo. Takrat začutim, da sem postala Jenna!« (Drag Queen Show ogledan 30. 8. 2023 v Max klubu v Velenju, v okviru 26. festivala mladih kultur Kunigunda; nastopali: The Jenna Dick, Dia Vulva, Vera Vulva in Amii Queen.)

DRAG QUEEN SHOW v Max klubu

Foto Staš Gregorič

Knjižnica

Mestna knjižnica Šoštanj – oktober 2023

KNJIŽNI SEJEM, PONEDELJEK, 2. 10., 10.00–18.00

Za vse ljubitelje starih knjig, sejem rabljenih knjig, prvi ponedeljek v mesecu.

Poleg podarjenih knjig prodajamo tudi knjige, ki so odslužile svojo nalogo v naši knjižnici, z namenom, da najdejo pot med ljudi in tako polepšajo dan stranim bralcem in zbirateljem.

RAZSTAVE, DVOREC GUTENBÜCHEL, SEPTEMBER, OKTOBER 2023

V Ravnah pri Šoštanju stoji čudovit dvorec Gutenbüchel. Lastniki tega dvorca so se zelo hitro menjali, pomembnejši med njimi pa so bili Woschnaggi, ki so stavbo prezidali in ji dali današnjo podobo. Ohranjena je dragocena notranja oprema z imenitnimi parketi, intarziranim pohištvo in lesenimi zidnimi oblogami. Še posebno vrednost pa daje stavbi lep park z mnogimi okrasnimi elementi. Avtorica razstave je Andreja Jurković, v sodelovanju z arhitektko Matejo Kumer. Razstava bo na ogled do konca oktobra.

PISANA JESEN, OKTOBER, NOVEMBER

Na razstavi bodo razstavljene risbe, ki so jih ustvarili otroci iz enote Urška – Topolšica ter enota Mojca – Gaberke.

JESENSKA PRAVLJICA

Na otroškem oddelku bomo pripravili pravljice, ki govorijo o jeseni. Vse knjige si bodo otroci lahko izposodili.

MATEJA KUMER: DVOREC GUTENBÜCHEL

TOREK, 17. 10., OB 18.30

V Ravnah pri Šoštanju stoji čudovit dvorec Gutenbüchel. Lastniki tega dvorca so se zelo hitro menjali, pomembnejši med njimi pa so bili Woschnaggi, ki so stavbo prezidali in ji dali današnjo podobo. Dvorec in njegovo zgodovino nam bo predstavila arhitektka Mateja Kumer.

MILAN NJENJČIČ IN IRIS TIŠLER: GAMBIA

TOREK, 24. 10., OB 18.30

Milan in Iris sta v Gambijo odšla kot prostovoljca, nato sta se vključila v projekt za pomoč otrokom ter se odločila za botrstvo. Pravita, da želita biti sprememba, ki jo želita videti v svetu. S tem dejanjem 263 otrok prejema pomoč vsak mesec. Vendar otroci iz Gambije niso samo številke. Imajo imena in priimek in svoje življenjske zgodbe. Vabljeni v Gambijo!

BRALNI PAKET, PRIVOŠČITE SI ... ČAS ZA KNJIGO

Čas se ustavi v družbi dobre knjige, zato se pustite presenetiti in si postrezite s paketom treh romanov po izboru vaše knjižničarke ali knjižničarja. Verjamemo, da vam bo ta način olajšal varno izposojanje knjig in vas zazibal v pisane jesenske dni.

PRIREDTVE ZA OTROKE IN MLADINO, PRAVLJIČNA JOGA

ČETRTEK, 5. 10., OB 17.00

Ob poslušanju zgodbe bomo otroke popeljali v svet jogijskih položajev (asan). Postali bodo lahko hrabri junaki, pogumni levi, zviti krokodili, lahkotni vetrovi ali pa prikupni kraljeviči in princeske. Pravljična joga je namenjena otrokom, starejšim od treh let. Z vami bo Nina Časl.

ČETRKOVA PETA

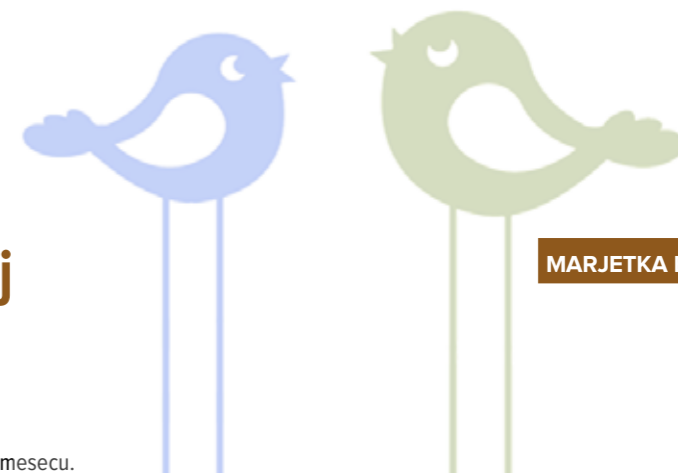
ČETRTEK, 12. 10., OB 17.00

Ustvarjalnica za otroke in starše s Tjašo Rezman. Dogodek prireja Medobčinska zveza prijateljev mladine Velenje – Vila Rožle. Delavnica je primerna za otroke od 4. leta starosti dalje.

PRAVLJIČNA MEDITACIJA ZA OTROKE Z JANJO IN MEDVEDKOM TAPKOM

ČETRTEK, 26. 10., OB 17.00

Sproščanje s pravljico meditacijo in tapkanje, pri katerem se bodo otroci »polnili« s pozitivno in ustvarjalno energijo. Otroci se zelo hitro odzovejo na tapkanje, kadar pri tapkanju uporabimo medvedka ali kako drugo igračko. Na ta način otroci prenesejo vse svoje težave na igračko in se lažje znebijo težav. Ura pravljic je namenjena otrokom, starejšim od treh let. Z vami bo Janja Rednjak.

MARJETKA BLATNIK

Občina Šoštanj, Trg svobode 12, 3325 Šoštanj

Občina Šoštanj, Trg svobode 12, 3325 Šoštanj na podlagi 10. člena Pravilnika o nagradah za izjemne dosežke in uspehe študentov (Uradni list Občine Šoštanj št. 6/2015, 7/2015, 8/2015, 4/2016, 3/2020) (v nadaljevanju pravilnika) objavlja

JAVNI RAZPIS ZA DODELITEV NAGRAD ZA IZJEMNE DOSEŽKE IN USPEHE ŠTUDENTOV

I. PREDMET RAZPISA

Predmet razpisa je dodelitev nagrad v letu 2023 za izjemne dosežke in uspehe študentov iz Občine Šoštanj na izobraževalnem, znanstvenem, umetniškem, športnem ali drugem strokovnem področju. Namen nagrajevanja študentov za izjemne dosežke in uspehe je povečevanje vloge znanja in strokovne uspešnosti kot družbene vrednote, priznanje najuspešnejšim posameznikom ter krepitev motivacije za nadaljnje uspešno šolanje.

II. UPRAVIČENCI

Splošni pogoji za pridobitev nagrade

Na podlagi 4. člena pravilnika je potrebno, da študenti izpolnjujejo naslednje splošne pogoje:

- so državljani Republike Slovenije;
- imajo stalno bivališče na območju Občine Šoštanj;
- imajo status študenta in
- so prvič vpisani v 1. letnik ali v višji letnik programov višjega ali visokošolskega izobraževanja prve ali druge stopnje.

Posebni pogoji za pridobitev nagrade

Do nagrade so upravičeni študenti, ki izpolnjujejo navedene splošne pogoje ter so dosegli oziroma izpolnjujejo naslednje pogoje in merila:

- študenti, ki se vpisujejo v 1. letnik študija;

dosežena visoka povprečna ocena dijaka v zaključnem letniku srednješolskega izobraževanja, naziv zlati maturant na splošni ali poklicni maturi, visoka uvrstitev na regijskem, državnem ali mednarodnem tekmovanju iz znanja ali umetnosti oziroma športnem tekmovanju (nagrada, priznanje), izjemni dosežek v znanju ali umetnosti (razstava, koncert, predstava, literarna knjiga, nastop z znanstveno razpravo, objava znanstvenega ali strokovnega članka);

- študenti, ki se vpisujejo v višji letnik študija;

naziv zlati maturant na splošni ali poklicni maturi, visoka povprečna ocena opravljenih izpitov v preteklem študijskem letu, visoka uvrstitev na regijskem, državnem ali mednarodnem tekmovanju v znanosti, umetnosti ali športu (nagrada, priznanje), izjemni dosežek v znanosti ali umetnosti (nastop z znanstveno razpravo, objava znanstvenega ali strokovnega članka, razstava, koncert, predstava, literarna knjiga);

- vpetost v ostale aktivnosti družbenega življenja (prostovoljstvo ali dobrodelnost) **(velja za študente 1. letnikov in višjih letnikov študija)**.

III. ŠTEVILO IN VIŠINA NAGRAD

Podeljenih bo največ šest (6) nagrad kandidatom z najvišjim številom doseženih točk, od tega študentom, vpisanim v 1. letnik študija, največ dve (2) nagradi oziroma ne več kot polovica (1/2) podeljenih nagrad.

Višina nagrade za študente 1. letnika znaša 100 % minimalne plače, za študente višjih letnikov pa 110 % minimalne plače v Republiki Sloveniji, ki je javno objavljena v mesecu pred tem javnim razpisom. Neto vrednost nagrade se izplača v enkratnem znesku.

IV. PRIJAVA NA RAZPIS IN ROK ZA ODDAJO VLOG

Vloga za dodelitev nagrade po tem javnem razpisu mora biti oddana na obrazcu, ki je na razpolago v elektronski ali fizični obliki. Vloga, ki ni podana na navedenem obrazcu, se šteje kot nepopolna. Vloga mora vsebovati vse zahtevane priloge oziroma dokazila, ki so navedena v navedenem obrazcu. Navedeni obrazec vloge je od dneva objave razpisa do izteka prijavnega roka dosegljiv na spletni strani Občine Šoštanj: www.sostanj.si. Navedeni obrazec vloge se lahko v istem času dobi tudi v prostorih občinske uprave Občine Šoštanj, naslov: Trg svobode 12, 3325 Šoštanj. Pridržujemo si pravico, da morebitne spremembe in dopolnitve razpisa objavimo kot **popravek na spletni strani Občine Šoštanj**, najkasneje 8 dni pred zaključkom razpisa.

K vlogi za dodelitev nagrade je potrebno priložiti :

1. dokazilo o vpisu v tekoče študijsko leto izobraževalnega programa (2023/2024);
2. dokazilo o učnem uspehu (študentje prvih letnikov) oziroma študijskem uspehu (študentje višjih letnikov) zadnjega zaključnega leta izobraževanja;
3. dokazila glede izjemnih dosežkov oz. uspehov: fotokopija maturitetnega spričevala, fotokopije oziroma fotografije priznanj ali nagrad s tekmovanj, programske liste koncertov ali predstav, druga dokazila glede izjemnih dosežkov in uspehov;
4. kakršnakoli drugačna dokazila o obstoju prijavljenega dosežka ali uspeha;
5. dokazilo o registrirani prostovoljski ali dobrodelni dejavnosti z natančno obrazložitvijo dejavnosti vlagatelja.

Dokazilo o uspehu ali dosežku, ki je v izvorniku v tujem jeziku, je potrebno priložiti prevod dokazila v slovenski jezik.

Kot popolna bo obravnavana vloga, ki bo oddana v skladu z zahtevami iz te točke razpisa.

Občina Šoštanj lahko pridobi potrdilo o stalnem prebivališču in potrdilo o državljanstvu vlagatelja iz uradnih evidenc.

Za pridobitev nagrade po tem razpisu ni mogoče uveljaviti dosežka, ki za dijaka ali študenta pomeni obvezni del srednješolskega izobraževalnega oziroma študijskega programa.

Študentje lahko uveljavljajo dosežke in uspehe, dosežene v treh preteklih letih, šteto od leta 2023 in največ tri dosežke z umetniškega, znanstvenega, športnega ali drugega strokovnega področja. Časovna omejitev ne velja za uspeh "zlati maturant" na splošni ali poklicni maturi.

Študentje lahko vsak svoj dosežek ali uspeh na razpisu uveljavijo le enkrat.

Rok za oddajo vlog je četrtek, 2. november 2023. Šteje se, da je vloga pravočasna, v kolikor je **zadnji dan roka** oddana **na pošti priporočeno** na naslov: Občina Šoštanj, Trg svobode 12, 3325 Šoštanj ali **osebno oddana** v sprejemno pisarno Občine Šoštanj **do 15.00 ure**.

Ovojnica z vlogo naj bo opremljena s pripisom: »RAZPIS ZA NAGRADE ŠTUDENTOM«.

Prepozno vložene vloge, vloge, ki jih je vložila neupravičena oseba, in vloge, ki ne bodo v roku dopolnjene, se s sklepom zavržejo. Vse dodatne informacije v zvezi z javnim razpisom dobijo zainteresirani na tel. št.: 03 898 43 00.

V. IZBIRNI POSTOPEK

Postopek javnega razpisa vodi komisija, ki jo je 26. 9. 2023 imenoval župan Občine Šoštanj.

V primeru nepopolne vloge in vloge s pomanjkljivo dokumentacijo, komisija vlagatelja pozove, da vlogo v postavljenem roku dopolni. Predlog za dodelitev nagrade, za zavrženje ali za zavrnitev vloge komisija poda na temelju določil Pravilnika o nagradah za izjemne dosežke in uspehe študentov (Uradni list Občine Šoštanj št. 6/2015, 7/2015, 8/2015, 4/2016, 3/2020). O izidu javnega razpisa bodo vlagatelji obveščeni z odločbo.

Kandidat, prijavitelj na javnem razpisu po pravilniku, je lahko prejemnik nagrade največ dvakrat kot redni študent višjega ali visokošolskega izobraževalnega programa prve ali druge stopnje.

Občina in nagrajenec medsebojno razmerja glede nagrade uredita s pogodbo.